

3

Tarih ve bugün

Almanya'nın özgürlükçü bir demokrasi ve işleyen bir parlamenter sisteme olan yolu pek çok tarihi kırılmalardan geçmiştir: Erken yeni zamanın küçük devletliliği, Mart devrimi ve Weimar Cumhuriyeti'nin başarısızlığı üzerinden, nasyonal sosyalizm ile "tarihin dışına çıkana" kadar.

19. yüzyıldan beri merkezi kavramlar olan birlik ve özgürlük, Almanlar'ı İkinci Dünya Savaşı sonrası bölünme sırasında da etkiledi. "Alman sorunsalı" ancak 1990'da, iki Almanya'nın yeniden birleşmesiyle çözüldü.

*Barışçıl Devrim: 9 Kasım
1989'da, Almanya'nın
bölünmesinin sembolü olan
Berlin Duvarı yıkılıyor*

Alman sorunsalına veda – Batı'ya doğru uzun bir yolda geriye bakış

Heinrich August Winkler

Alman sorunsalı; 184 yaşına bastı. Sorunsal, Kutsal Roma İmparatorluğu'nun Alman ulusundan son imparatoru olan II. Franz, 6 Ağustos 1806'da Napolyon'un bir ultimatoma boyun eğip imparatorluk tacından feragat ettiğinde, imparatorluktaki zümreleri görevlerinden azad edip böylelikle "eski imparatorluğu" sona erdirdiğinde doğmuştu. Alman sorunsalı, geçmişteki dört işgal gücünün onayıyla, 3 Ekim 1990'da Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin Almanya Federal Cumhuriyeti'ne katılımıyla çözüldü. **Yeniden birleşmenin** tarihsel önemini Federal Cumhurbaşkanı Richard von Weizsäcker Berlin Filarmoni binasındaki devlet töreninde, tarih kitaplarına geçmeyi hak eden bir cümleyle tanımlıyordu: "Tarihte ilk kez, tüm Almanya'nın Batı Demokrasileri arasındaki kalıcı yerini bulduğu gün geldi."

1806 ve 1990 yılları arasında sürekli bir Alman sorunsalı yoktu. 1871 ve 1918 arasındaki Alman İmparatorluğu zamanında, açık bir Alman sorunsalından bahsetmek kimsenin aklından geçmezdi. Tartışmasız olan, Alman sorunsalının en geç 8 ve 9 Mayıs 1945'te, Alman İmparatorluğu İkinci Dünya Savaşı galipleri karşısında kayıtsız şartsız teslim olduğunda yeniden ortaya atıldığıdır. Almanya'nın iki devlete bölünmesi Alman sorunsalına geçici bir yanıtı. Kalıcı yanıt iki devletin, 1945'teki sınırların devletler hukukuna göre tanınmasıyla bağlantılı olan birleşmeleridir. 3 Ekim 1990'dan beri, Almanya'nın nerede bulunduğu, buna nelerin dahil olduğu ve nelerin olmadığı geri döndürülemez bir şekilde kesinleşmiştir.

İki Almanya'nın yeniden birleşmesi
1989'da Demokratik Alman Cumhuriyeti (DDR) 'deki barışçıl darbeyle, her iki Alman devletinin yeniden birleşmesi yakınlaştı. 1990 yazında Berlin'de birleşme anlaşması üzerine danışmalar başladı. 3 Ekim 1990'da, Anayasa'nın 23. maddesi temelinde Doğu Almanya, Federal Almanya'nın geçicilik alanına girdi. 2 Aralık 1990'da ilk, bütün Almanya'da Federal Meclisi seçimleri yapıldı.

Kutsal Roma İmparatorluğu İmparatorluğun, 962 yılından itibaren Doğu Frank İmparatorluğu'ndan I.Otto'nun imparatorluk tacını takmasıyla oluşan bu tanımlaması 1512'den beri resmileşti. "Alman Ulu-su Kutsal Roma İmparatorluğu" ismi, bir açıdan antik "Roma İmparatorluğu'nun" devamı olarak bir hakimiyet iddiasını ifade ediyor, diğer açıdan imparatorluğun kutsal rolünün oluşturulması gerekiyordu. "İmparatorluk", Habsburg'lu II. Franz 1806 yılında, Ren birliğinin kurulmasından kısa süre sonra, Napolyon'un isteği üzerine imparatorluk tacından feragat edene kadar, sekizyüzyıldan fazla yaşadı.

Alman Birliği

Egemen Alman devletlerinin ve serbest şehirlerin bağımsız birliği 1815'te Viyana kongresinde oluşturuldu. Birliğin, başlangıçta 41, sonunda 33 üyesi vardı. Konfederasyonun amacı, öncelikle tüm üyelerinin iç ve dış güvenliğiydi. Birlik sadece bir organa sahipti: Merkezi Frankfurt am Main'da olan Federal Meclis. 19. yüzyılın ortasından beri keskinleşen Avusturya Prusya çekişmesi Alman Birliği'nin sonunu hazırladı. 1866'da dağıldı.

1830-1848: Mart Devrimi öncesi ve Paul Kilisesi hareketi

Almanlar için, Alman sorunsalının her zaman iki yönü vardı: Bir bölge sorunsalı ve bir anayasa sorunsalı; tam olarak: Birlik ve özgürlük ilişkisinin sorunsalı. Bölge sorunsalının odak noktasında "büyük Almanya" ya da "küçük Almanya" sorunu duruyordu. **Kutsal Roma İmparatorluğu** yerine bir Alman ulusal devleti kurmak mümkün olursa, buna Almanca konuşan Avusturya da dahil olmak zorunda mıydı yoksa bu bölge olmadan Alman sorunsalına bir çözüm düşünülebilir miydi? Anayasal sorunsal her şeyden önce halk ile taht arasındaki güç dağılımıyla ilgiliydi. Birleşik bir Almanya'da söz hakkı kimde olmalıydı: Almanların seçilmiş temsilcilerinde mi yoksa prensler ya da onların en güçlüsünde mi?

Birlik ve özgürlük ilk olarak Napolyon'a karşı yapılan kurtuluş savaşlarında söz konusuydu. Fransızlar'ın İmparator'u yenilmişti ama, yabancı hakimiyetinin bertaraf edilmesi Almanlar'a ne birleşik bir Almanya ve ne de, 1815'te eski imparatorluğun yerine geçen **Alman Birliği**'nin devletlerinde özgürlükçü ilişkiler getirmişti. Ama, birlik ve özgürlük sesleri artık sürekli bastırılmıyordu. Bu sesler 1830'lu yılların başında, Fransızlar'ın 1830 Temmuz devriminde burjuva-liberal bir monarşi için savaşmalarından sonra yeniden yükseldi. Her ne kadar Almanya'da da eski güçler yeniden sözlerini geçirseler de, liberaller ve demokratlar artık rahat vermiyorlardı. Mart 1848'de, Fransızların Şubat örneğinden cesaret alarak, Almanya'da da devrim patlak verdi: Birlik ve özgürlük yeniden, kendilerini tarihsel gelişimin tarafında bilen güçlerin talebi oldu. Almanya'dan bir ulus devlet ve aynı zamanda bir anayasa devleti yapmak: Bu, 1789'da Fransız devrimcilerinin savdukları hedefleri de aşıyordu. Çünkü onların önünde, her ne kadar modern öncesi de olsa, tamamen yeni ve burjuva temele oturtmak istedikleri bir ulus devleti vardı zaten. Almanya için birlik ve özgürlük talep eden bir kimse ise,

neyin Almanya'ya ait olması gerektiğini önceden açıklamak zorundaydı. Ulusal bir Alman devletin, Habsburg monarşisinin Almanca konuşulan kısmını kapsamak zorunda olduğu, ilk

serbest seçilen mecliste, **Frankfurt Paul Kilisesi**'ndeki Ulusal Meclis'te önceleri tartışmasız kabul ediliyordu. İlk olarak 1848 sonbaharından sonra milletvekillerinin çoğunluğunda, Tuna kıyısındaki çok uluslu imparatorluğu parçalamanın, güçleri dahilinde olmadığı görüşü hakim oldu. Yani, Avusturya ile birlikte büyük bir Alman ulusal devleti için geçit olmadığından, ancak Avusturyasız ve küçük bir Alman ulusal devleti mümkündü. Bu da şu anlama geliyordu: Tacı atalarından devralmış Prusyalı bir imparatorun yönetiminde bir imparatorluk.

Alman devleti, başına Frankfurt Ulusal Meclisi'nin isteği üzerine Prusyalı Friedrich Wilhelm IV.'in geçmesiyle güçlü, hükümeti kontrol eden bir meclisi olan, özgürlükçü bir anayasa devleti olabilirdi. Prusyalılar'ın Kral'ı, Alman imparatoru olarak tanırlığından vazgeçmek ve kendisini, hakim olan halk isteğinin bir icra organı olarak görmek zorunda olmalıydı: Hohenzollern sülalesinden olan Kral bu yaklaşımı 28 Nisan 1849'da kesin olarak reddetti. Böylece devrim başarısız olmuştu: Almanlar'a ne birlik ve ne de özgürlük getirmişti.

1848 devriminden birkaç yıl sonra, "gerçekçi siyaset" sözcüğünün politik slogan olması rastlantı değildi: Bu kavramın uluslararası kariyeri, liberal gazeteci Ludwig August von Rochau'nun "Gerçekçi siyasetin temelleri. Almanya'nın resmi durumlarına uygulanmış olarak" başlığı altında yayınladığı bir yazı ile başladı. Aslında Paul Kilisesi, diğer ulusların kendi kaderini tayin hakkını yok saydığına – Polonyalılar'ın Prusya büyük dükalığı Posen'de, Danimarkalılar'ın kuzey Schleswig'de, İtalyanlar'ın Welschtirol'de – ve gelecekteki Alman İmparatorluğu'nun sınırlarını, Almanya'nın farzedilen ulusal çıkarları nereye emrederse oraya kadar çekmeye karar verdiği, tabii ki tamamıyla gerçekçi siyaset uygulamıştı. Böylece birlik, ilk defa özgürlükten daha yüksek bir mertebeye taşınmıştı. Diğer ulusların özgürlüğü henüz Alman Birliği hedefinin arkasında kalmak zorundaydı.

Paul Kilisesi 1848

Mart 1848 ile 1849 yazı arasındaki Alman "Mart Devrimi", aynı zamanda Avrupa'nın bir çok yerinde meydana gelen, burjuva-demokratik ve ulusal bir ayaklanmaydı. Hür, demokratik ve bütünlük oluşturan bir Alman ulusal devletini kurmak için bir ilk denemeydi. "Alman Devrimi" liberal yönetimlerin işbaşına gelmesini ve anayasa yapıcı Ulusal Meclis seçimlerinin yapılmasını zorladı. Meclis, Frankfurt am Main'daki Paul Kilisesi'nde toplandı. Hareket, Temmuz 1849'a kadar Alman prenslerinin askerleri tarafından, güç kullanarak bastırıldı ve eski ilişkiler geniş ölçüde yeniden kuruldu.

"Hambach Kutlaması", 1832:
"Mart devrimi öncesi dönemin"
halk muhalefetine doruk
noktası

Otto von Bismarck (1815-1898)

Almanya'nın, Prusya'nın hakimiyetinde birleşmesi, Kral I. Wilhelm'in 1862'de Prusya'nın başbakanlığına atadığı devlet adamı Otto von Bismarck'ın açıklanmış hedefiydi. 1866'da Avusturya'ya karşı savaştan sonra Alman Birliği çözüldü ve 17 küçük Alman devletinin Prusya önderliğindeki katılmalarıyla Kuzey Almanya Birliği kuruldu. 1870/71'de Fransa'ya karşı zafer, İkinci Alman İmparatorluğu'nun kurulmasına ve I. Wilhelm'in, Versay'da imparatorluğunu ilan etmesine yol açtı. Bismarck başbakan olarak kaldı ve aynı zamanda İmparatorluk Şansölyesi oldu. İmparatorluk Meclisi – sınırlanmış haklarla – seçilmiş halk temsilciliği olarak yeniden kuruldu. Bismarck, sol liberallerle, siyasi Katoliklik ile ve sosyal demokrasiyle kıyasıya mücadele etti; ama 1880'li yıllarda, Avrupa'nın en ilerici sosyal yasa yapımını da sağladı. 1888'den beri iktidarda olan İmparator II. Wilhelm'le anlaşmazlıklar "Demir Şansölye'nin" azlemesine neden oldu.

"Demir Şansölye": Otto von Bismarck yaklaşık otuz yıldan fazla siyaseti belirledi

1871: İmparatorluğun kurulması

19. yüzyılın altmışlı yıllarında ise artık Almanya'da da birliğin özgürlüğe karşı öncelikli olması kararı verildi. Bu durum, Prusya Başbakan'ı **Otto von Bismarck**'in, onunla Alman sorunlarını kendi tarzına göre çözdüğü "yukarıdan devrimin" sonucuydu. Bismarck içerdeki siyasal güç sorusunu 1862-1866 arası yıllardaki Prusya anayasal çekişmesi yoluyla, yürütmenin yararına ve meclise karşı olarak çözdü. Dış siyasal güç sorusu 1866'daki savaş yoluyla küçük Almanya doğrultusunda yani, Avusturya'yı dışarıda bırakarak ve 1870/71'deki Alman-Fransız savaşında, o zamana dek bir Alman ulusal devletinin oluşturulmasına karşı veto koymuş olan güce karşı yanıtlandı: III. Napolyon'un Fransa'sına karşı.

Bununla 1848'deki Mart Devrimi'nin bir amacına ulaşılmıştı: Birlik amacına. Ama özgürlük talebi, ki eğer bundan herşeyden önce meclise karşı sorumlu bir hükümet anlaşılıyorsa, gerçekleşmedi. Bismarck özgürlük sorunsalını, amacı öyle olsaydı bile, yine de liberallerin isteğine göre çözemeydi: Bir meclisleşme süreci, yalnızca eski Prusya omurgasının – hanedanının, ordusunun, derebeylerinin, yüksek memurlarının – çıkarlarıyla temelden çelişmekle kalmıyordu. Bu aynı zamanda diğer Alman devletlerinin çıkarlarıyla, öncelikle Bavaryaya, Saksonya ve Württemberg'in çıkarlarıyla çelişiyordu. Elllerinde Federal Konsey ile, Alman İmparatorluğu'nda yürütme gücünün önemli bir bölümünü oluşturan bir yapı bulunuyordu ve bu güçten Federal Meclis yararına feragat etmek istemiyorlardı.

Federal Meclis, 25 yaşını doldurmuş erkekler için genel ve eşit seçim hakkı temelinde seçiliyordu. Bu, hiçbir zaman uygulamaya girmemiş olan 1849 tarihli İmparatorluk Anayasası hükümlerine uygundu ve Almanlar'a, o zamanlar İngiltere ya da Belçika gibi liberal örnek monarşilerin vatantaşlarının sahip olduklarından daha fazla demokratik haklar veriyordu. Bu nedenle, 19. yüzyılda Almanya'nın kısmi demokratikleşmesinden ya da imparatorluğun genel süresiyle ilintili olarak, eş zamanlı olmayan bir demokratikleşmeden söz edilebilir: Seçim hakkı nis-

peten erken, idari sistem dar anlamda geç demokratikleştirildi.

1914-1918: Birinci Dünya Savaşı

Ancak Ekim 1918'de, Almanya'nın **Birinci Dünya Savaşı**'nda askeri yenilgisinden artık şüphe kalmayınca, İmparatorluk Şansölyesi'ni Federal Meclis'in güvenine bağımlı kılan önemli anayasa değişikliği yapıldı. Meclisleşme sürecinin, galip gelen batılı demokrasileri yumuşak bir barış eğilimine getirmesi ve tabandan bir devrimi önlemesi amaçlanıyordu. Her iki hedefe de ulaşılamadı, ama demokrasi karşıtları için parlamenter sistemi "Batılı" ve "Alman olmayan" olarak karalayabilmek bundan böyle oldukça kolaylaşmıştı.

Tabandan başlayan devrim Kasım 1918'de patlak verdi, çünkü Ekim reformu kağıtta kalmıştı: Askeriyenin büyük kısmı, meclise karşı sorumlu imparatorluk yönetiminin emrine girmeye hazır değildi. Ama, 1918/19 Alman Devrimi, dünya tarihinin büyük ya da klasik devrimleri arasında sayılamaz: 1789 Fransız Devrimi ya da 1917 Rus Ekim Devrimi tarzında olduğu gibi kökten bir siyasi ve toplumsal kırılma için, 1918 dolaylarındaki Almanya fazla "modern" sayılırdı. Ulusal düzeyde yaklaşık yarım yüzyıldır erkeklere genel eşit seçim hakkı tanıyan bir ülkede devrimci bir eğitim diktatörlüğünün oluşturulması değil, ancak daha fazla demokrasi söz konusu olabilirdi. Bunun somut olarak anlamı şudur: Kadınlara seçim hakkının tanınması, tek tek eyalet devletler, kazalar ve belediyelerde seçim hakkının demokratikleştirilmesi, meclise karşı sorumlu hükümetler prensibinin tamamen uygulanması.

"Verdun Savaşı", 1916: 70000'den fazla Alman ve Fransız yaşamını yitirdi

Birinci Dünya Savaşı

Birinci Dünya Savaşı (1914-1918) önce, bir tarafta Alman İmparatorluğu ve Avusturya-Macaristan ile diğer tarafta ittifak güçleri Fransa, İngiltere, Rusya ve Sırbistan arasında başladı. Devamı süresinde Avrupa, Asya, Afrika ve Amerika'dan diğer devletler, bunlar arasında 1917'de, savaşın sonucunda önemli rol oynayacak olan ABD katıldılar. Savaş yaklaşık 15 milyon insanın hayatına mal oldu. Alman İmparatorluğu'nun askeri olarak çöküşünü siyasi devrim izledi: Devrimin sonucu olarak Kasım 1918'de İmparator II. Wilhelm tahttan feragat beyannamesini imzaladı. Monarşi Cumhuriyet'e boyun eğdi.

Weimar Cumhuriyeti

9 Kasım 1918'de Sosyal Demokrat Philipp Scheidemann, daha sonra anayasa yapıcı Ulusal Meclis'in toplandığı Weimar şehrinin adını alan Cumhuriyet'i ilan etti. Alman İmparatorluğu-ülkenin adı halen böyle anılıyordu -, Weimar Cumhuriyeti sırasında (1919-1933) başkanlık ve parlamenter yönetim sistemlerinin karışımından oluşan demokratik bir federal devletti. Almanya'da, Batı örneğine uygun liberal bir demokrasiyi yerleştirmek için girilen bu ikinci deneme de başarısızlıkla sonuçlandı. Cumhuriyet, içerden parçalanmış olarak ve totaliter diktatörlüğe yol açan nasyonal sosyalistlerin iktidara gelmesiyle sona erdi.

1919-1933: Weimar Cumhuriyeti

Kasım 1918'de monarşinin yıkılması ve Ocak 1919'daki anayasa yapıcı Alman Ulusal Meclis'i seçimleri sonucunda İmparatorluk'tan **Weimar Cumhuriyeti'ne** geçişte sağlanan devamlılık gerçekten de dikkate değerdi. Hatta belirli bir ölçüde monarşi kurumu, değişik bir biçimde sürüyordu: Halk tarafından seçilen İmparatorluk Başkanı makamı öylesine kuvvetli yetkilerle donatılmıştı ki, daha o zamanlar bir "imparator yedeğinden" ya da bir "yedek imparator" söz ediliyordu.

İmparatorluk'tan ahlaki olarak da bir kopma olmadı. Savaş suçu sorusuyla ilgili olarak ciddi bir hesaplaşma gerçekleşmedi, halbuki (veya çünkü) Alman kayıtları açık bir dille konuşuyorlardı: İmparatorluk yönetimi, 28 Haziran 1914'te Saraybosna'da Avusturya-Macaristan Veliht'i'nin öldürülmesinden sonra uluslararası krizi bilinçli olarak tırmandırmıştı ve böylece Birinci Dünya Savaşı'nın çıkmasında baş sorumluluğu taşıyordu. Yapılmayan savaş suçu tartışmasının devamında Almanya'nın savaşta suçsuz olduğu miti doğdu. Bu mit, hançerleme miti ile birlikte (buna göre, ana vatandaki hainlik Almanya'nın yenilgisine neden olmuştu) ilk Alman demokrasisinin yasallığının alaşağı edilmesinde katkı sağladı.

Almanya'nın 28 Haziran 1919'da imzalamak zorunda kaldığı Versay Barış Antlaşması hemen hemen tüm Almanlar tarafından büyük haksızlık olarak algılandı. Bunun nedenleri, Alman İmparatorluğu ve müttefiklerinin savaş suçlusu oldukları gerekçesiyle dayatılan, özellikle yeni kurulan Polonya yararına olan toprak kaybında; tazminat şeklindeki maddi yüklerde; sömürgelerin kaybında ve getirilen askeri sınırlamalarda yatmaktadır. Avusturya'nın Almanya ile birleşmesinin yasaklanması da haksızlık olarak görülüyordu. Habsburg monarşisinin yıkılmasıyla büyük Almanya çözümünün gerçekleştirilmesi için ana engel kalktıktan sonra, Viyana ve **Berlin** devrim hükümetleri her iki Almanca konuşan cumhuriyetin derhal birleştirilmesine karar vermişlerdi. Bu talebin popülerliğinden her iki taraf da emindi.

İşçi hareketi savunucusu: Rosa Luxemburg devrim karmaşası sırasında 1919'da Berlin'de öldürüldü

Yanardağ üzerinde dans: Otto Dix Berlin'deki asri yaşamı tuale döktü ("Büyük Şehir", 1927)

Versay ve Saint Germain Barış Antlaşmaları'ndaki birleşme sağlığı büyük Almanya düşüncesinin tekrar kuvvetlenmesine engel olamadı. Bu düşünce, eski imparatorluk fikrinin bir rönesansı ile birleşti: Tam da Almanya askeri olarak yenilmiş ve yenilginin sonuçları altında acı çekmekte olduğundan, geçmişin olduğundan güzel bir şekilde yansıtılmasına inanamaya müsaitti. Ortaçağın Kutsal Roma İmparatorluğu bir ulusal devlet değil, evrensel iddiası olan uluslar üstü bir oluşumdur. 1918'den sonra bu mirasa öncelikle, siyasi sağdaki güçler göndermede bulunuyorlardı. Almanya için yeni bir ileti belirlemişlerdi: Almanya, Avrupa'da düzenleyici güç olarak batı demokrasilerine ve doğu Bolşevikliğine karşı öne çıkmalıdır.

Parlamenter demokrasi olarak Weimar demokrasisi yalnızca onbir yıl yaşayabildi. 1930 Mart sonunda sosyal demokrat Hermann Müller başkanlığındaki son çoğunluk hükümeti, işsizlik sigortasının iyileştirilmesiyle ilgili bir tartışmadan ötürü dağıldı. Şimdiye kadarki büyük koalisyonun yerine Katolik Merkez siyasetçisi Heinrich Brüning başkanlığında, 1930 yazından beri İmparatorluk Başkanı, kocamış Mareşal Paul von Hindenburg'un olağanüstü hal düzenlemeleri yardımıyla hükümet eden bir burjuva azınlık hükümeti geçti. 14 Eylül 1930'daki parlamento seçimlerinde Adolf Hitler'in nasyonal sosyalistleri (NSDAP) en güçlü ikinci parti konumuna yükseldikten sonra, hala daha en güçlü parti olan sosyal demokrasi (SPD), Brüning hükümetini tolere etmeye başladı. Bu

Berlin'de „altın yirmili yıllar“

Ekonomik gelişme ve siyasi sakinlik dönemi, 1924-1929 arasında, en etkili olarak İmparatorluk Başkenti Berlin'de hissedilen kısa ve yoğun bir bahar dönemine yol açtı. Metropol, Avrupa'nın kültürel ve ekonomik odak noktalarından biri olma yolunda gelişti. Teknik gelişmeler ve mimarlık, tiyatro, edebiyat ve film alanlarındaki sanatsal deneysel eğilimleri, yaşam hissini çoğultuyordu. 1929'daki dünya ekonomik krizi "altın yirmili yılların" sonunu ve Weimar Cumhuriyeti'nin çöküşünü duyurdu.

Alman tarihi

Erken ortaçağdan inanç bölünmeleri dönemine ve 20. yüzyılın felaketlerinden iki Almanya'nın yeniden birleşmesine kadar: Alman tarihi sayfaları

962

Büyük I. Otto

Otto'nun imparatorluk tacı takmasıyla "Kutsal Roma İmparatorluğu" tarihi başlıyor

1024–1125/1138–1268

Salier ve Stauffer

Salier (Speyer'deki kiliseyi inşa ettiren) ve Stauf hanedanları Avrupa'nın akıbetini belirliyorlar

1452–1454

Matbaacılık**Johannes Gutenberg**

(1400–1468), hareketli harflerle kitap basımının mucidi, Mainz'da ilk kez İncil'i, yaklaşık 180 adet bastı

1493

Habsburg Hanedanı'nın yükselişi

I. Maksimilian'ın hükümdarlığı ile Habsburg Hanedanı'nın yükselişi başlar. Yüzyıllarca Orta Avrupa'daki etkin soylu ailelerden biriydi. Kutsal Roma İmparatorluğu'nun Alman ulusundan imparator ve krallarının çoğunu ve 1504-1700 arası İspanya'nın krallarını bu hanedan yetiştirdi

1803

Sekülerleşme

Ruhani hükümdarlıkların sekülerleşmesi ve serbest imparatorluk şehirlerinin feshine karar verilmesi "Alman Ulusu Kutsal Roma İmparatorluğu'nun" sonunu getirir

1848/49

Mart devrimi

"Alman devriminin" başlangıcı Büyük Baden Dükalığı'nda olur. Kısa sürede Alman Birliği'nin geri kalan devletlerine sıçır ve Frankfurt Paul Kilisesi'nde toplanan ilk Alman Ulusal Meclisi'ne yol açar

1618–1648

Otuz yıl savaşı

Aynı zamanda dinler savaşı ve devletler anlaşmazlığı olan otuz yıl savaşı, Vestfalya Barışı ile sona erer: Katolik, Lutheran ve Reforme mezhepleri eşit olarak tanınırlar

1740–1786

Büyük Friedrich

Edebiyat meraklısı, başkumandan II. Friedrich'in yönetimi zamanında Prusya, Avrupa'lı büyük güç mertebesine yükseldi. Hükümdarlığı, "aydın fikirli mutlakiyet" çağına örnek olarak gösterilir

8. yüzyıl 9. yüzyıl 10. yüzyıl 11. yüzyıl 12. yüzyıl 13. yüzyıl 14. yüzyıl 15. yüzyıl 16. yüzyıl 17. yüzyıl 18. yüzyıl 19. yüzyıl 20. yüzyıl

800

Büyük Karl

Frank İmparatorluğu Kralı'na, Papa III. Leo tarafından Roma İmparatoru tacı takılır. Daha sonra, 814'te Aachen'de ölen Karolenj soyundan gelen Kral, „Avrupa'nın babası" ilan edilir

1179

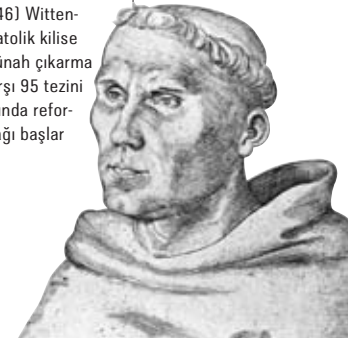
Hildegard von Bingen

Manastır başrahibesi ve sağaltımcı, Alman ortaçağının en önemli kadınlarından biri, 81 yaşında Ren'deki Bingen'de ölür

1517

**İnanç bölünmesi
Martin Luther**

(1483–1546) Wittenberg'te, Katolik kilise içindeki günah çıkarma olayına karşı 95 tezini yayınladığında reformasyon çağı başlar

1871

İmparatorluk kuruluşu

I. Wilhelm henüz Alman-Fransız savaşı sırasında, 18 Ocak'ta, Versailles'da Alman İmparatoru ilan edilir. Bu (ikinci) Alman İmparatorluğu meşruti monarşidir. İmparatorluk kurulduktan kısa bir süre sonra, kuruluş yılları diye isimlendirilen ekonomik yükselme devri başlar

Alman tarihi

1914-1918

Birinci Dünya Savaşı
İmparator II. Wilhelm Almanya'yı dış politika alanında yalnız bırakır ve ülkeyi, yaklaşık 15 milyon insanın hayatına mal olan Birinci Dünya Savaşı felaketine sürükler. Haziran 1919'da Versay Barış Anlaşması imzalanır

1939

İkinci Dünya Savaşı başlangıcı
Hitler 1 Eylül 1939'da Polonya'ya saldırarak İkinci Dünya Savaşı'nın pimini çekiyor. Savaş 60 milyon insanın hayatına mal oluyor ve Avrupa ile Doğu Asya'nın geniş kısmını harap ediyor. Nasyonal sosyalist imha politikasına altı milyon Yahudi kurban veriliyor

1948

Berlin'in bloke edilmesi
Sovyetler Birliği, batı işgal bölgelerinde Alman Marki'nin dolaşımına girmesini neden göstererek, 24 Haziran 1948'de Batı Berlin'e giriş yollarını kapatır. Müttefik güçler, Eylül 1949'a kadar Batı Berlin'deki vatandaşların gereksinimlerini karşıladıkları bir "hava köprüsüyle" yanıt verirler

1945
İkinci Dünya Savaşı sonu

Alman ordusunun teslim olmasıyla, 7/9 Mayıs 1945'te İkinci Dünya Savaşı Avrupa'da sona eriyor. Galip güçler ülkeyi dört işgal bölgesine ve Berlin'i dört sektöre ayırıyorlar

1957

Roma Anlaşmaları
Almanya Federal Cumhuriyeti, Roma'da Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kuruluş anlaşmalarını imzalayan altı ülkeden biri olur

1963

Elize Anlaşması
Alman-Fransız Dostluk Anlaşması Federal Şansölye **Konrad Adenauer** (sağda) ve Fransız Devlet Başkanı **Charles de Gaulle** tarafından imzalanır

1972

Varşova'da diz çökme
Federal Şansölye **Willy Brandt**'in (SPD), Varşova'daki Yahudi getto ayaklanması kurbanları anıtı önündeki jesti, Almanya'nın barışma ricası için sembol oluyor

1990

İki Almanya'nın yeniden birleşmesi
3 Ekim'de DDR'in sonu gelir. Almanya'nın devletsel birliği yeniden kurulur. 2 Aralık 1990'da ilk, bütün Almanya Federal Meclis seçimleri yapılır. **Helmut Kohl** (CDU), yeniden birleşmiş Almanya'nın ilk Federal Şansölyesi seçilir

1910 1920 1930 1940 1950 1960 1970 1980 1990 2000 2010

20. yüzyıl 21. yüzyıl

1918/19

Weimar Cumhuriyeti
9 Kasım 1918'de İmparator II. Wilhelm sayesinde, sosyal demokrat **Philipp Scheidemann** Cumhuriyeti ilan eder. 19 Ocak 1919'da Ulusal Meclis seçimleri yapılır

1933

Nasyonal sosyalizm
NSDAP 1932'deki meclis seçimlerinde en güçlü parti olur, 30 Ocak 1933'de **Adolf Hitler** İmparatorluk Şansölyesi olur. „Yetki yasası“ ile NS- Diktatörlüğü başlar

1949

Almanya Federal Cumhuriyeti'nin kuruluşu
23 Mayıs 1949'da Almanya Federal Cumhuriyeti'nin temel yasası Bonn'da ilan edilir. 14 Ağustos'ta ilk Federal Meclis seçimleri yapılır. **Konrad Adenauer** (CDU) Federal Şansölye olur. 7 Ekim 1949'da Doğu ve Batı arasındaki bölünme, DDR'nin anayasasının yürürlüğe girmesiyle gerçekleşir

1961

Duvar inşası
DDR 13 Ağustos 1961'de Berlin'in ortasından geçirdiği Duvar inşasıyla ve her iki Alman devletinin arasındaki sınır boyunca yerleştirdiği "ölüm şeridiyle" kendini tecrit eder

1989

Duvar'ın yıkılması
DDR'deki barışçıl devrim, 9 Kasım gecesi Berlin'deki Duvar'ın ve buna bağlı olarak Doğu ve Batı Almanya arasındaki sınırın yıkılmasını doğurur

2004

AB-Genişlemesi
Sovyetler Birliği'nin dağılmasından ve komünizmin çöküşünden sonra, Mayıs ayında, Orta ve Doğu Avrupa'nın sekiz ülkesi ile Kıbrıs ve Malta AB'ye katılır

Nasyonal sosyalizm

Nasyonal sosyalizm, 1920'li yıllardan başlayarak Alman Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi (NSDAP) içinde organize olan, ırkçı-antisemitik, nasyonalist bir hareketten doğdu. Nasyonal sosyalist ideolojinin ana özelliklerini ırkçılık, özellikle antisemitizm ve Ari bir hakim ırkın propagandası, kendi ölümüne karar verme hakkını ve kalıtsal hastalıklarla ilgili çalışmaları savunan bir Sosyal Darwinizm, totalitarizm ve demokrasinin reddedilmesi, önder prensibi altında "halkın yönlendirilmesi", militarizm, şovenizm ve biyolojik olarak nedenlendirilmiş "halk topluluğu" ideolojisi, "yaşam alanı siyaseti" olarak süslenmiş emperyalizm ve bir kitle tabanı oluşturulması doğrultusunda propagandaya dayalı gösteri oluşturmaktadır.

sayede İmparatorluk'ta sağa kayışın önüne geçilmesi ve SPD'nin, Brüning'in partisi Katolik Merkez ve burjuva demokratlarla birlikte iktidarda olduğu, en büyük tek devlet Prusya'da demokrasinin korunması amaçlanıyordu.

İmparatorluk Parlamentosu, başkanlığa bağlı olağanüstü hal sistemine geçildiğinden beri, yasama organı olarak İmparatorluğun meşruti monarşisinde olduğundan daha az söz hakkına sahipti. Parlamentosuzlaştırma seçmenlerin giderek devre dışı bırakılması demektir ve işte bu, parlamento karşıtı sağ ve sol gurupların güçlenmesine yol açtı. Bundan en fazla **nasyonal sosyalistler** yararlandı. Sosyal demokratlar Brüning'i düşürdüklerinden beri Hitler kendi hareketini, "Marksizm'in" gerek bolşevik ve gerekse reformist tüm oyun türlerinin halka uygun tek seçeneği olarak tanıtabilmişti. O, şimdi ikisine de çağrıda bulunabilecek durumdaydı: Bu arada gerçekten başarısız olan parlamenter demokrasiye karşı yaygınlaşmış çekinceli tutuma ve erken otuzlu yıllarda Brüning, Papen ve Schleicher hükümetlerinin üçünün de politik etkisini kaybettiği, Bismarck zamanından beri tasdik edilen ve genel eşit seçim hakkı şeklinde vücut bulan halkın katılım hakkına. Böylelikle Hitler, Almanya'nın eş zamanlı olmayan demokratikleşmesinden; yani, demokratik bir seçim hakkının erken başlatılmasından ve hükümet sisteminin parlamenter temele geç kavuşmasından en çok faydalanan kişi oldu.

Anımsama kültürü: Federal Alman ordusu askerleri Hitler diktatörlüğünün kurbanlarını anıyorlar

1933–1945: Nasyonal sosyalizm dönemi

Hitler büyük bir seçim zaferinin ardından iktidara gelmedi ama, Ocak 1933'te en güçlü partinin başında olmasaydı İmparatorluk Şansölyesi olamazdı. Weimar Cumhuriyeti'nin son İmparatorluk Meclisi seçimlerinde, 6 Kasım 1932'de, Nasyonal sosyalistler 31 Temmuz 1932'deki seçime oranla iki milyon oy kaybetmişler, bu arada komünistler oylarını 600 000 arttırarak büyüü sayı olan 100 imparatorluk milletvekiline ulaşmışlardı. Komünist (KPD)'nin başarısı iç savaş korkusunu tetikledi ve bu korku, özellikle muhafazakar elit güçler arasında Hitler'in en kuvvetli müteffiki oldu. İmparatorluk Başkanı'nın onu, 30 Ocak 1933'te İmparatorluk Şansölyesi olarak, çoğunluğu muhafazakarlardan oluşan bir kabinenin başına getirmesini, bu muhafazakar güçlerin kendisini Hindenburg önünde desteklemelerine borçluydu.

Üçüncü Rayh'ın oniki yılı boyunca iktidarda kalması için tüm farklı düşünenlere terör uygulanması yeterli değildi. Hitler işçi kesiminin büyük çoğunluğunun desteğini, kitle halindeki işsizliği ağırlıklı olarak silahlanma yardımıyla birkaç yıl içerisinde ortadan kaldıracığı için kazandı. Bu desteği İkinci Dünya Savaşı sırasında da korudu çünkü, işgal edilen bölgelerdeki işgücü ve kaynakların acımasızca sömürülmesi sayesinde, geniş kitlelerin Birinci Dünya Savaşı'ndaki gibi sosyal açıdan perişan olmalarını engelleyebilmişti. Savaş yılları öncesinin dış politikadaki büyük başarıları, en başta Mart 1936'da silahtan arındırılmış olan Rheinland bölgesinin işgali ve Mart 1938'de Avusturya'nın "ilhakı", Hitler'in popülaritesini tüm halk katmanları arasında rekor seviyeye çıkardı. Hitler'in ustaca kullandığı, İmparatorluk ve onun tarihi iletisi miti, özellikle eğitilmiş Almanlar üzerinde etkili oldu. Karizmatik "önder", Almanya'yı kalıcı olarak Avrupa'nın düzenleyici gücü yapmak için onların desteğine gereksinim duyarken onlar da, Hitler'den başka kimse Almanlar'ın büyük imparatorluk rüyasını gerçekleştirebilecek gibi görünmediğinden ona gereksinim duyuyorlardı.

Üçüncü Rayh

"Üçüncü Rayh" olarak isimlendirilen zamanla, 1933'ten 1945'e kadar, oniki yıllık nasyonal sosyalist iktidar tanımlanıyor. Bu iktidar, 30 Ocak 1933'te Hitler'in İmparatorluk Şansölyesi olarak atanması ile başlayıp, 7 Mayıs 1945'te Alman Ordusu'nun kayıtsız şartsız teslimiyetiyle sona erdi. "Üçüncü Rayh" ırkçı ve antisemitik ideolojinin engel tanımayan propagandası, siyasi ve toplumsal kuruluşların iktidarın hakimiyeti altına alınması, kamusal yaşamın ideolojinin güdümüne alınması, Yahudiler'e ve farklı düşünenlere karşı terör, kitlelerin sağladığı coşkulu destek ve toplu ölümlerinin sanayileştirilmesi, çığırından çıkmış bir genişleme hırsı ve İkinci Dünya Savaşı'nın tertiplenmesi ile eş anlamlıdır.

Savaş sonrası 60. yıl: İlk Alman Şansölyesi olarak Gerhard Schröder (solda) Moskova'daki İkinci Dünya Savaşı bitimi kutlamalarına katıldı

*Merkezi Anma Yeri:
Mayıs 2005'te, Öldürülen
Avrupa Yahudileri
İçin Anıt Berlin'de açıldı*

Holokaust

Holokaust sözcüğüyle altı milyon Avrupa Yahudisi'nin sistematik, bürokratik olarak ayrıntılarıyla düzenlenmiş ve sanayi olarak kusursuzlaştırılmış öldürülmesi kastedilmektedir.

Kurbanlar arasında Çingeneler, eşcinseller ve Naziler tarafından "istenemeyen" veya "yaşamaya değersiz" olarak görülen insanlar da vardı. Akla sığmayacak bir yok etme programıyla insanlar, ölüm fabrikalarında ve toplama kamplarında sömürüldüler, işkence gördüler, aşağılandılar ve katledildiler. Cinayetlerin ön safhasını, ırkçı ve antisemitik bir ideolojinin propaganda yoluyla kabul ettirilmesi, Yahudiler'in haklarından gitikçe men edilmeleri, mallarına el konulmaları ve gettolara gönderilmeleri oluşturdu. Holokaust'un uygulanmasında doğrudan ya da dolaylı olarak yalnızca devlet organları değil, aynı zamanda askeriyenin, sanayinin, bankaların, bilimin ve tıbbın önde gelenleri de rol oynadılar.

Hitler kendindeki Yahudi düşmanlığını erken otuzlu yıllardaki seçim kampanyalarında inkar etmemişti ama öne de çıkarılmamıştı. Kazanılması için yoğun çabalar sarfedilen işçi sınıfı içinde bu yönde sloganlarla çok oy da kazanılamazdı. Eğitilmiş ve mal sahibi sınıflar içinde, küçük esnaf ve köylüler arasında Yahudi karşıtı önyargı daha fazla yayılmıştı ama bir "kavgacı anti semitizm" hoş karşılanmıyordu. Alman Yahudileri'nin Eylül 1935'teki Nürnberg Irk Yasaları yoluyla haklarından mahrum edilmeleri, yasalara dayandırılışı için itiraz görmedi. 9 Kasım 1938'deki "Reichskristallnacht" diye isimlendirilen Yahudi karşıtı saldırılar popüler değildi; ama Yahudi mülkünün kapsamlı, etkileri bugüne kadar uzanan ve servete el konularak yeniden dağıtımını içeren "arileştirilmesi" ise tam tersine popülerdi. **Holokaust**, Avrupa Yahudileri'nin İkinci Dünya Savaşı sırasında sistemli olarak yok edilmeleri, rejimin işine gelenden daha fazla duyuldu. Ama bilmeye, bilmek istemek de dahildir. "Üçüncü Rayh" Almanyası'nda, Yahudiler'in alinyazıları ile ilgili olarak, işte bu eksikti.

Hitler'in Büyük Almanya İmparatorluğu'nun Mayıs 1945'te yıkılması Alman tarihinde, İmparatorluk'un Kasım 1918'de yıkılmasından daha derin bir dönüm noktasını belirler. İmparatorluk Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra şeklini muhafaza etmiştir. **İkinci Dünya Savaşı** sonunda kayıtsız şartsız teslimiyetten sonra, iktidarla birlikte Almanya'nın geleceği üzerine karar hakkı da dört işgal gücü olan Amerika, Sovyetler

Birliği, İngiltere ve Fransa'ya geçmiştir. 1918'den farklı olarak 1945'te, siyasi ve askeri yönetimin yetkileri alındı ve henüz yaşayan temsilcileri Nürnberg'te uluslararası askeri mahkemede (Nürnberg Duruşmaları) mahkeme önüne çıkarıldı. Doğu Elbeli büyük toprak sahipleri ki, Weimar Cumhuriyeti'nin parçalanmasında ve iktidarın Hitler'e devredilmesinde diğer tüm elit güçlerden daha fazla katkıları olmuştu, mallarını ve topraklarını kaybettiler – bir kere, Oder ve Görlitz tarafındaki Neiße nehirlerinin diğer tarafındaki doğu bölgelerinin ayrılması ve bunların Polonya veya kuzeyde kalan Doğu Prusya durumunda olduğu gibi Sovyet yönetimine devredilmesi nedeniyle, diğeri ise, Sovyet işgal bölgesindeki "toprak reformu" nedeniyle.

Savaşta suçsuz olma ve hançerlenme mitleri 1945'ten sonra, 1918'den sonraki zamanın aksine, pek yankı bulmadı. Nasyonal sosyalist Almanya'nın, İkinci Dünya Savaşı'nın patlamasına neden olduğu ve yalnızca dışarıdan, müttefik güçlerin üstün gücü tarafından alaşağı edilebildiği açıkça ortadaydı. Hem Birinci ve hem de İkinci Dünya Savaşı'nda Alman propagandası demokratik batılı güçleri emperyalist zengin erki olarak tanıtmıştı. 1945'ten sonra batılı demokrasiye yeni saldırılar tamamen anlamsız kalacaktı: Batı'nın siyasi düşüncelerini küçümsemek için ödenen bedel, geçmişin parolalarına geri dönüşün vereceği başarı sözünden çok yüksekti.

İkinci Dünya Savaşı

1 Eylül 1939'da, saat 4.45'te Hitler, savaş ilan etmeden komşu ülke Polonya'ya saldırdı. Bunun üzerine İngiltere ve Fransa Almanya'ya savaş ilan ettiler. 60 milyon insanın hayatına mal olacak İkinci Dünya Savaşı başlamıştı. En fazla kurbanı – yaklaşık 25 milyon ölü – Sovyetler Birliği verecekti. Yıldırım savaşı yönteminin Moskova önünde başarısızlığa uğraması ve ABD'nin savaşa girmesi, Almanya'nın ve müttefiklerinin acımasız genişleme siyasetinin sonunu getirdi. 7 Mayıs 1945'te Hitler'in yerine geçen Karl Dönitz, kayıtsız şartsız tüm Alman teslimiyetini, Reims'deki (Fransa) müttefik kuvvetler merkezi karargahında Genelkurmay Başkanı Orgeneral Alfred Jodl aracılığıyla imzalattı.

*Nürnberg Mahkemeleri:
Savaş suçlularına karşı davalar
Kasım 1945'te başladı*

Temel Yasa

Temel Yasa, Almanya Federal Cumhuriyeti'nin hukuksal ve siyasal temel düzenidir. Esas olarak, birleşik bir Alman Anayasası oluşturuluncaya kadar bir geçiş çözümü ve geçici olarak düşünülmüştü. Demokratik Alman Cumhuriyeti (DDR)'nin 3 Ekim 1990'da Temel Yasa'nın geçerlilik alanına girmesiyle, tüm Almanlar'ın Anayasa'sı oldu. Temel Yasa, nasyonal sosyalist hakimiyet sonrasında Almanya'nın demokratik başarı öyküsünü simgelemekte ve Alman tarihinin şanslı olayı olarak kabul edilmektedir.

Demokratik Alman Cumhuriyeti (DDR)

1949'da Almanya'nın Sovyet işgal bölgesinde ve Berlin'in doğu bölümünde kurulan Demokratik Alman Cumhuriyeti 2 Ekim 1990'a kadar yaşadı. Sovyetler Birliği hegemonyasındaki Doğu Bloku'nun bir parçasıydı. 1953'teki halk ayaklanmasında, DDR-Halk polisinin yardımıyla Sovyet askerlerinin güç kullanarak bastırıldığı, ülke çapında gösteriler yapıldı.

17. Haziran 1953: 400'den fazla yerde Demokratik Alman Cumhuriyeti (DDR) yönetimine karşı gösteriler yapıldı

1949-1990: Almanya'nın "iki devletliliği"

1945'ten sonra demokrasi için ikinci bir şansı, Almanya'nın yalnızca bir bölümü elde etti: Batısı. Serbest seçilen Amerikan, İngiliz ve Fransız işgal bölgelerinin eyalet parlamentoları temsilcileri 1948/49'da Bonn'da parlamentolar konseyinde, 1919 İmparatorluk Anayasası'nın yapısal hatalarından ve Weimar Cumhuriyeti'nin başarısızlığından sistematik sonuçlar çıkaran bir anayasa üzerinde çalıştılar: Almanya Federal Cumhuriyeti için **Temel Yasa**. İkinci Alman demokrasisi güçlü, yalnızca bir yapısal güvensizlik oylaması sonucu yani, bir halefin seçimi halinde düşürülebilir bir Federal Şansölye ile düşük yetkili bir Federal Cumhurbaşkanı olan, işleyen bir parlamentolar demokrasi olmalıydı. Weimar'dan farklı olarak, halk tarafından alternatif bir yasama ön görülmemiştir. Demokrasinin açık karşıtlarına Temel Yasa, temel hakların kaybedilmesine ve anayasaya karşı partilerin Federal Anayasa Mahkemesi tarafından yasaklanmasına kadar varacak bir mücadeleyi ihtiyaten duyuruyordu. Devletin temelleri, anayasa değiştirici bir çoğunluk da olsa, dokunulamayacak şekilde tesbit edilmişti; yani, 1933'teki gibi demokrasinin "yasal olarak" bertaraf edilmesi olanaksızdı.

Almanya'nın batısı Almanya'nın en yeni geçmişinden "anti totaliter" öğretileri benimserken, Sovyet işgal bölgesi ve sonrasında Demokratik Alman Cumhuriyeti **DDR** olan doğu bölgesi "anti faşist" çıkarsamalarla yetinmek zorundaydı. Bu çıkarsamalar Marksist-Leninist vurgulu bir parti diktatörlüğünün meşrulaştırılmasına hizmet ediyordu. Nasyonal sosyalist hakimiyetin temellerinden kopuşun, özellikle sınıf politikası yoluyla, büyük toprak sahiplerine ve sanayicilere kamulaştırma uygulayarak tamamlanması amaçlanıyordu. Bir zamanların nasyonal sosyalizm "tarafkarları" bu şekilde, "sosyalizmin inşasında" kendilerini gösterebildiler. "Nazisizleştirme" hareketi tamamlandıktan sonra yönetici konumlara gelen Nasyonal Sosyalist Parti NSDAP'nin eski "parti yoldaşları" DDR'de de vardı. Ama sayıları daha düşüktü ve karışıklıkları olaylar Federal Almanya'da olanlardan daha az çarpıcıydı.

20. yüzyılın en uzun ekonomik patlama dönemi olan, ellili ve altmışlı yılların "**ekonomi mucizesi**" olmasaydı, geriye doğru bir bakışla "Federal Almanya'nın başarı hikayesinden" herhalde hiç konuşamayacaktık. Yüksek konjonktür ve edinilen başarı, ilk Federal Ekonomi Bakanı Ludwig Erhard tarafından uygulanan sosyal pazar ekonomisine meşruiyet sağladı. Bu yüksek konjonktür, Alman İmparatorluğu'nun eski doğu bölgesinden, Südetya bölgesinden ve Doğuorta ve Güneydoğu Avrupa'nın diğer kısımlarından gelen, yurdundan sürülmüş yaklaşık sekiz milyon kişinin hızla intibak etmesini sağladı. Yine, sınıfsal ve dinsel çelişkilerin törpülenmesinde, radikal partilerin çekim gücünün sınırlı kalmasında ve büyük demokratik partilerin, önce Hıristiyan Demokrat (CDU) ve Hıristiyan Sosyal Birlik (CSU), sonra Sosyal Demokrat (SPD)'nin kitle partileri olmasında çok önemli katkı sağladı. Ekonomik zenginliğin, tabii ki politik ve ahlaki olarak bir arka yüzü de vardı: Pek çok Alman vatandaşına, 1933'ten 1945'e kadarki yıllarda kendilerinin ne tür bir rol oynadıklarına dair bir sorgulamayı, ne kendilerinin ne de başkalarının yapmasına izin vermeme rahatlığını sağladı. Filozof Hermann Lübke, bu en yeni geçmişe karşı tutumu "iletişimsel suskunluk" olarak isimlendiriyor (ve Batı Alman Demokrasisi'nin yerine oturabilmesi için gerekli olarak değerlendiriyor).

Weimar Cumhuriyeti'nde, sağ ulusalcı ve sol uluslararasıydı. Federal Almanya'da bu durum başkaydı: İlk Federal Şansölye **Konrad Adenauer** başkanlığı altındaki ortanın sağı güçleri, Batı'ya bağlanma ve Batı Avrupa'nın uluslararası entegrasyonu politikasını güdüyorlardı. Ölçülü sol sosyal demokrasi, savaş sonrası ilk Başkanları Kurt Schumacher ve onun halefi Erich Ollenhauer yönetimi altında, yeniden birleşmeye Batı'ya entegrasyondan önce üstünlük tanıdıkları vurgulu, ulusal bir profil çiziyorlardı. SPD, 1955 yılında Batı Almanya'nın NATO'ya girmesini sağlamış olan Batı anlaşmaları zeminini ancak 1960 yılında özümsemi. Sosyal demokratlar, Federal Almanya'da iktidar sorumluluğunu almak istiyorlarsa bu adımı atmamak zorundaydılar. Yalnızca Batı anlaşmaları zemininde, 1966 yılında büyük koalisyon hükümetine genç partner olarak girebilir ve üç yıl sonraki, ilk sosyal demokrat Federal Şan-

Tekerlekler üzerindeki sembol: Volkswagen kaplumbağa ellili yıllardaki atılımın göstergesi

Ekonomi mucizesi

"Ekonomi mucizesi" kavramıyla, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya Federal Cumhuriyeti'nin hızlı ekonomik yeniden yapılanması kast edilmektedir. Bunun ön koşulları, üretim yerlerinin en son teknik gelişmelere göre yeniden inşası, Alman Marki'nin dolaşıma sokulması ve Amerika Birleşik Devletleri'nin "Marshall-Planı" yoluyla yoğun finansal destek sağlanması şeklinde yerine getirilmiştir. Ellili yılların sonuna kadar Almanya, öncü ekonomik uluslardan biri konumuna yükseldi.

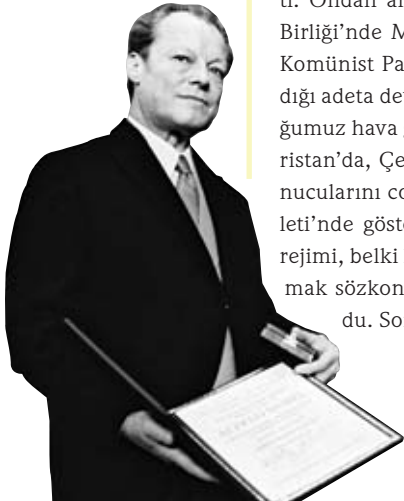
Konrad Adenauer (1876-1967)

Hıristiyan demokrat Adenauer Almanya Federal Cumhuriyeti'nin ilk Federal Şansölyesiydi. 1949'dan 1963'e kadar hükümet başkanıydı. Tutarlı bir Batı'ya yönelim siyasetiyle Almanya'nın uluslararası devletler birliğine, NATO'ya ve Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) entegrasyonunu sağladı. Yaptıkları arasında Fransa ile uzlaşması ve İsrail ile barışma çabaları da sayılabilir.

Willy Brandt (1913–1992)

Sosyal demokrat Brandt 1969'dan 1974'e kadar Almanya Federal Cumhuriyeti'nin Şansölyesiydi. Doğu Avrupa Devletleri ile yumuşama ve uyuma dayalı Doğu siyasetiyle ("küçük adımlar siyaseti"), 1971'de Nobel Barış Ödülü'nü aldı. Onun yumuşama politikası, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın (AGİK) oluşumuna bir katkıydı.

Nobel Barış Ödülü Sahibi 1971: Willy Brandt

sölye **Willy Brandt** yönetimi altında geliştirilen "yeni Doğu politikası"na başlayabilirlerdi. Bu politika Federal Almanya'ya Batı ve Doğu arasındaki yumuşamada kendi payına düşen katkıyı yapmasına; Oder-Neiße sınırını (hukuki belli sınırlamalarla da olsa) tanıma yoluyla Polonya ile ilişkileri yeni bir temele oturtmaya ve DDR ile anlaşmayla düzenlenmiş resmi ilişkilerin kurulmasına izin veriyordu. 1971'de Berlin üzerine yapılan, aslında sadece Batı Berlin ve onun Federal Almanya'ya ilişkisini ilgilendiren Dört-Güç-Anlaşması da, iki Alman devletinden büyüğünün Batı'ya kesin entegrasyonu olmadan, olumsuz olurdu.

Sosyal-liberal Brandt-Scheel hükümetinin Doğu anlaşmaları (1970–1973) herşeyden önce şuydu: 13 Ağustos 1961'de yapılan Berlin Duvarı yoluyla Alman bölünmesinin kesinleştirilmesine bir yanıt. Yeniden birleşme gittikçe daha uzağa kaydıkça Federal Almanya yerine göre, bölünmenin sonuçlarını katlanabilir hale getirmek ve bu yolla ulusun birliğini garanti altına almak zorundaydı. Alman birliğini yeniden sağlamak Almanya Federal Devleti'nin resmi bir hedefi olarak kaldı. Ama bir gün yeniden bir Alman ulusal devleti olacağı beklentisi, Doğu anlaşmaları yapıldıktan sonra – genç Batı Almanlar arasında, yaşlılara oranla çok daha kuvvetli bir şekilde – sürekli geriledi.

Ama seksenli yıllarda savaş sonrası düzeni yavaş yavaş sallanmaya başladı. Doğu bloku krizi 1980 yılında, Polonya'da bağımsız sendika "Solidarnosc" un kurulması ile başlayarak 1981 sonunda olağanüstü hal hükümlerinin ilanı ile devam etti. Ondandır üçbuçuk yıl sonra, Mart 1985'te Sovyetler Birliği'nde Michail Gorbaçov iktidara geldi. Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin yeni genel sekreteri Ocak 1987'de, vardığı adeta devrimci görüşü dile getirdi: "Demokrasiye, solduğumuz hava gibi ihtiyacımız var." Bu mesaj Polonya'da, Macaristan'da, Çekoslovakya'da ve DDR'de vatandaş hakları savunucularını coşturdu. 1989 sonbaharında Doğu Almanya Devleti'nde gösterilerin baskısı o kadar kuvvetliydi ki, komünist rejimi, belki henüz Sovyetler Birliği'nin müdahalesiyle kurtarmak söz konusu olabilirdi. Ama Gorbaçov buna yanaşmıyordu. Sonuç olarak, Doğu Berlin parti yönetimi DDR'deki

barışçıl devrime teslim oldu: 9 Kasım 1989'da – iki yüzyıl önce, 1789'da Paris'teki Bastil'in olduğu gibi; özgürlüksüzlüğün sembolü Berlin Duvarı yıkıldı.

1990: İki Almanya'nın yeniden birleşmesi

1989'da duvarın açılmasından sonra, Almanya'nın yeniden birleşmesine kadar onbir ay daha geçti. Bu, her iki Almanya devletindeki Almanlar'ın isteğini yansıtıyordu. 18 Mart 1990'da ilk (ve son) serbest halk konseyi seçiminde Doğu Almanlar, DDR'in Federal Almanya'ya hızla katılmasını talep eden partileri büyük bir çoğunlukla seçtiler. Bu durum 1990 yazında, daha önce Alman-Alman para biriminde olduğu gibi, her iki Alman devleti arasında müzakereler sonucunda varılan bir anlaşmayla yapıldı. Buna paralel olarak Federal Almanya ve DDR, Berlin ve Almanya için sorumluluğu bir bütün olarak taşıyan dört güçle yani, Amerika, Sovyetler Birliği, İngiltere ve Fransa ile, Alman birliğinin dış ve güvenlik politikaları ile ilgili koşulları üzerine **iki-artı-dört-anlaşması** ile uzlaştılar.

Alman sorunsalı 1990'da, eski talepler "birlik ve özgürlük" bağlamında çözüldü. Bu, sadece tüm komşuların rızası ile çözülebilirdi; yani, bunun da anlamı şuydu: Sadece, aynı zamanda diğer bir yüzyıl sorununun çözümü ile; Polonya sorunsalı ile. Polonya'nın batı sınırının Oder ve Neiße'de en son, uluslararası hukukla bağlantılı olarak tanınması, Almanya'nın 1945 sınırları içinde yeniden birleşmesinin bir önkoşuluydu.

Kafkaslarda dünya siyaseti: Federal Şansölye Kohl, Kremlin'in Şefi Gorbaçov ve Federal Dışişleri Bakanı Genscher (sağdan) 1990 yazında iki Almanya'nın birleşmesindeki açık kalan soruları görüştüler

Barışçıl devrim

DDR'deki vatandaşlar 1989 sonbaharında, birkaç haftadan kısa bir süre içinde, tabandan aniden gelişen ve şiddete dayanmayan bir devrimle iktidarı ele geçirdiler. 9 Kasım 1989'da, Almanya'nın bölünmesinin amblemi ve soğuk savaşın sembolü olan Berlin Duvarı yıkıldı. Duvar'ın yıkılmasına giden süreç, DDR vatandaşlarının kitleler halinde Prag, Varşova ve artık açılmış Macaristan sınırı üzerinden Avusturya'ya kaçarak ülkelerini terk etmeleriyle ve özellikle Leipzig'deki büyük gösterilerle, ünlü simaların ve yurttaş hakları savunucularının kamu önünde protestolarıyla ve seyahat özgürlüğüne dair git-tikçe artan taleplerle başlamıştı.

İki-Artı-Dört-Anlaşması

Bu tanımlama, iki Almanya'nın birleşmesinin dış politikada güvence altına alınması için her iki Alman Devleti ve İkinci Dünya Savaşı'nın dört galip gücü (Fransa, İngiltere, Sovyetler Birliği ve ABD) arasında, Moskova'da imzalanan, 12 Eylül 1990 tarihli "Almanya ile ilgili olarak kararlaştırılan düzenleme" için kullanılmaktadır. Anlaşma ile Almanya'nın egemenliği yeniden tamamen tanınmış oldu. Alman dış sınırları, Almanya'nın bölge taleplerinden vazgeçmesi koşuluyla kesin olarak tanındı.

Büyük Koleksiyon: Berlin'deki Alman Tarih Müzesi, Alman tarihiyle ilgili yaklaşık 70 000 esere sahip

Yeniden birleşmiş Almanya kendi öz tanımına göre, 1976'da siyaset bilimci Karl Dietrich Bracher'in "eski" Federal Almanya'yı isimlendirdiği gibi, "ulusal devletler içinde ulus sonrası demokrasi" değildir. Diğerleri içinde, uluslar üstü devletler birliği olan ve ulusal egemenliğin belli bölümlerinin diğer üye devletlerle birlikte uygulandığı Avrupa Birliği (AB)'ye tamamen bağlı, klasik sonrası demokratik bir ulus devlettir. İlk Alman ulus devletinden ikinciye pek çok şey, çünkü, Bismarck imparatorluğunu bir askeri ve otoriter devlet yapan her şey ayırıyor. Ama ilk ve ikinci ulus devletler arasında süreklilikler de var. Hukuk ve anayasa devleti olarak, federal ve sosyal devlet olarak yeniden birleşmiş Almanya, 19. yüzyıla kadar uzanan bir geleneğe sahip. Aynı şey, daha İmparatorluk'un meclisinde geliştirilmiş olan genel, eşit seçim hakkı ve parlamenter kültür için de geçerlidir. Gözden kaçmayacak olan bir şey de mekansal süreklilik: Yeniden birleşmiş Almanya'nın kuruluş belgesi olan iki-artı-dört-anlaşması, küçük Almanya çözümünü yani, Almanya ve Avusturya'nın ayrı devletler olmasını yeniden tescil etti.

Alman sorunsalı 1990'dan beri çözüldü, ama Avrupa sorunsalı önceden olduğu gibi, açık. AB, 1 Mayıs 2004'ten beri, 1989/91'deki çağ değişimine kadar komünizmle yönetilmiş olan sekiz Doğuorta Avrupa devletini kapsıyor. Bunların hepsi eski Batı'ya ait, oldukça ortak bir hukuk geleneğiyle yoğrulmuş, ruhani ile dünyevi ve prenslik ile sınıfsal güçlerin erken ayrımıyla, ama aynı zamanda dinsel ve ulusal düşmanlı-

ğın ve ırksal nefretin ölümcül sonuçlarının deneyimleriyle yoğrulmuş olan devletlerdir. Avrupa'nın bölünmüş kısımlarının bütünleşmesi için zamana gereksinim var. Bu ancak, Avrupa'da birleşmenin derinleşmesi birliğin genişlemesinin adımlarına uyarsa olabilir. Derinleşme, kurumsal reformlardan daha fazlasını talep ediyor; Avrupa tarihi ve dolayısıyla çıkartılan sonuçlar üzerine birlikte düşünmeyi gerekli kılıyor. Bunların arasında en önemlisi; vazgeçilmez olan insan hakları başta olmak üzere, batılı değerlerin bir genel yükümlülük içerdiği bilincidir. Bunlar Avrupa ve Amerika'nın birlikte öne çıkardıkları, kendilerini bunlara göre tanımladıkları ve her zaman bunlara göre ölçmek zorunda oldukları değerlerdir. ●

Konu internette**www.dhm.de**

Alman Tarih Müzesi Berlin'de tarihe bir bakış sunuyor (Almanca, İngilizce).

"Online Yaşayan Müze" de ilginç www.dhm.de/lemo (Almanca)

www.hdg.de

Almanya Federal Cumhuriyeti Tarih Evi yakın tarih üzerine sanal

sergilerle de bilgi veriyor (Almanca, İngilizce, Fransızca)

www.wege-der-erinnerung.de

20. yüzyılın ilk yarısındaki savaşlar ve anlaşmazlıklar Avrupa ortak web projesi (Almanca, İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Hollandaca, İspanyolca)

www.holocaust-mahnmal.de

Öldürülen Avrupa Yahudileri için Anıt internette (Almanca, İngilizce)

www.historikerverband.de

Avrupa'daki en büyük tarihsel meslek birliği Almanya Tarihçiler Birliği'nin sayfası (Almanca)

Heinrich August Winkler

Tarihçi, Berlin Humboldt Üniversitesi'nde 1991'den beri Yakın Tarih Profesörü. Alman tarih bilimcilerinin önde gelen bir ismi. "Batı'ya doğru uzun bir yol" eseriyle uluslararası üne kavuştu.